

תחתית ההר. מחת סכל ממן: גיגית. קוגן שמנין נח סכל: מודעא רבא. סלה יומיינס ל דין למא נט קיימנס מה שקנלאס עלייכס יט לאס מסונא: שקנלאס גלונס:

בימי אחשורוש. מלכנת
הנמ בענאה לאס:

כמאי? ברבנן. (שםות יט) "ויתיצבו בתחתית ההר", אמר רבי אבדימי בר חמא [בר חסא]: א מלמד, שכפה הקדוש ברוך הוא עלייהם את ההר בגיגית, ואמר להם: אם אפתם מקבלים התורה - מיטב. ואם לאו - שם תהא קבורתכם. אמר רב אחא בר יעקב: מבאן, מודעא רבא לאורייתא.

אמר רבא: אף על פי כן - הדור קיבלוה בימי אחשורוש, דכתיב (אסתר ט) "א קימי וקבע היהודים" - קימו מה שקיבלו כבר.

בעולם, אלא הכל נארג ונמזג מתחם התמציות² של כלות ההוויה, א"כ הכל מכיר ודווח את מציאותה של התורה, וחקיקתה, וקבלת ישראל אותה.

וההר אשר זכה להיות מרכז העולם כלו - לא במקרה בא הדבר, כי בודאי ישיחס למציאותו והזרחת המרכזיות[ן]ת של אור חי העולמים עליו - הרי הוא ספוג בכך כל כלויות. ומתחם אותה ההכרעה של הסיפוג הכללי שבו, הרי הוא מלא כח מכירח המ(ת)גלה שאי אפשר כלל לתאר חיים ומציאות להמותיות הישראלית ללא קבלת התורה. ועמדתם של ישראל הרי היא מכונת להעשות בסיס לכל הריכוז שאו חל על המציאות של ההר, "ויתיצבו בתחתית ההר". בכך האוצר בהר אשר ירד עליו ר' באש³, ספון כח מכירח, אם אתם מקבלים את התורה מוטב, הרי אתם מגלים את מציאותכם העצמית כמו שהיא, באמצעות הויתכם, ואם לאו שם תהא קבורתכם, וכל המציאות יכולה מתוקוממת לנגדכם כאשר אתם מתוקוממים מול עצמאותכם.

קלד תוספות

נה בפה הקב"ה עליהם את ההר בגיגית. וולע"פ סכנן הקדימו נועצה לנכמע טהרי יקי מוחליים כתירחו סלה שילקה נטמס ובל למלניין נפ"ק דעת"ז [דף נ:] נלוס כpit עליינו הר נגינט למסמע לדס

quia כופה עליאס נט פיס
לאס מסונא וככל חמל
דמודעל רנא למוריימל
פיינו על מה כל קדולה
חכל מה כל קיימוס חיל
תעונא: מודעא רבא

ס. "ויתיצבו בתחתית ההר", אמר רב אבדימי בר חמא מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר בגיגית ואיל אם אתם מקבלים את התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם. החופש הרצוני הוא תיכון מיוחד לשכלל על ידו את ה教训 המוסרי אשר לאדם, ומפני כך יש לו שליטה מיוחדת בגבומו וחוגו. אבל עצימות הרצון בעצמו הוא התיכון המהותי של האדם, ועליו בסיסו לא שייך לומר שום תואר של חופש. אין אנו בני חורין לרצות או לא לרצות. הרצון הוא עצם החיים, והחיים הנם מצויים בנו שלא בבחירהנו. אנו שליטים רק על הטהית הרצון לאחד מן הצדדים, לימין או לשמאל, כאן יש יד הבחירה.

ואם התורה הייתה רק מתחפשת על התיכון המוסרי של האדם, היה הדבר ראוי שתנתן בבחירה חופשית גמורה, אבל באמת התורה היא הבעתה של העצימות המהותית של האדם, כפי מה שהיא. העברת התורה היא התנכחות של האדם, שמתנכר מעצמו, ומשנה את טبعו להר, "משנה פניו ותשלההו"⁴. על כן ראוי הדבר שתתגללה התורה התגלות מהותית, התגלות שורש הרצון, ולא התגלות ענפי הרצון.

ומזה מסתעפת ג"כ הידעשה שאין התורה תוכן פרטי לישראל, ומילא שאין ישראל מציאות פרטית